

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุป

จากการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนของธุรกิจท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพในเส้นทางลำน้ำแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการลงทุนและการจัดการธุรกิจนำเที่ยวเดินป่าและล่องแพในลำน้ำแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ วิเคราะห์ต้นทุนในการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเดินป่าและล่องแพเพื่อให้ทราบงบประมาณในการลงทุน การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนเอกชนที่มีทั้งส่วนที่จ่ายออกไปจริงและต้นทุนที่ไม่เกิดการจ่ายออกไปจริง(ค่าเสียโอกาส) และต้นทุนภายนอกอื่นๆ กรณีศึกษาแม่สอคการท่องเที่ยว ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยวและการลงทุน ข้อมูลในส่วนของต้นทุนได้จากผู้ประกอบการแม่สอคการท่องเที่ยว และเอกสารทางวิชาการที่มีการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยวเดินป่า

ผลการศึกษาพอสรุปได้ดังนี้ ธุรกิจท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพในลำน้ำแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะเฉพาะพื้นที่ของอำเภอแม่แจ่ม สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะให้ศึกษาธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง และสามารถจัดการท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพได้ทุกฤดูกาล เส้นทางท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพมีหลากหลายขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเส้นทาง การสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างผู้ลงทุนกับคนในท้องถิ่น จากข้อมูลการลงทะเบียนนำเที่ยวเดินป่ากับหน่วยงานตำรวจท่องเที่ยวเชียงใหม่ พบว่ากิจการที่ให้บริการท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพในลำน้ำแม่แจ่มในแต่ละเดือนมีประมาณ 15 ราย

ด้านการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพไม่ต้องใช้เงินลงทุนสูงมากนัก ถ้าใช้แพไม้ไผ่ในการล่องแพ ปัจจุบันมีผู้ประกอบการหลายรายที่เปลี่ยนมาใช้เรือยางที่มีอุปกรณ์ช่วยรักษาความปลอดภัยมากขึ้น ท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพจึงมีผู้นิยมมากขึ้นด้วย ธุรกิจท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพในลักษณะนี้จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการลงทุนสูงขึ้น เนื่องจากราคาของเรือยางและอุปกรณ์ต่างๆ และถ้าดำเนินการโดยเน้นการจัดการเชิงนิเวศมีความจำเป็นที่จะต้องลงทุนในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม การติดต่อประสานงานกับองค์กรการท่องเที่ยวทั้งในภาครัฐและเอกชน และประชาชนในท้องถิ่นที่จักนำเที่ยว ในการประกอบธุรกิจระยะแรกเริ่มจะมีค่าใช้จ่ายในส่วนของ การดำเนินการ ได้แก่ ค่าสำรวจเส้นทางเพื่อหาข้อมูลมาจัดทำโปรแกรมนำเที่ยว ค่าตกแต่งสำนักงาน ค่าโฆษณาประชาสัมพันธ์ก่อนดำเนินการจริง ที่ต้องการใช้เงินลงทุนค่อนข้างมาก

การดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวเดินป่าและท่องเที่ยวในลำน้ำแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ของแม่สอดการท่องเที่ยวมีงบประมาณในการลงทุน ดังนี้

ก. ต้นทุนเอกชน ในส่วนที่มองเห็นหรือจ่ายจริง ประกอบด้วย ต้นทุนคงที่แรกเริ่ม 350,000 บาท ต้นทุนคงที่รายเดือน 17,133.34 บาท และต้นทุนแปรผันต่อคนต่อวัน คิดตามกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 4 คน 6 คน 8 คน และ 10 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงค่าใช้จ่ายแปรผันต่อคนต่อวันของโปรแกรมนำเที่ยวแบบ 1 วัน และแบบ 2 วัน 1 คืน

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยวต่อกลุ่ม			
	4	6	8	10
โปรแกรมแบบ 1 วัน	880	613.33	480	430
โปรแกรมแบบ 2 วัน 1 คืน	802.50	573.33	458.75	405

ส่วนที่เป็นต้นทุนที่มองไม่เห็นหรือไม่มีการจ่ายจริง (ค่าเสียโอกาส) มีมูลค่าเท่ากับ 51,000 บาท

ข. ต้นทุนภายนอกหรือต้นทุนทางสังคมในการจัดการท่องเที่ยว ในการศึกษาครั้งนี้มีต้นทุนภายนอกเกิดขึ้นไม่มากนัก เนื่องจากผู้ประกอบการใช้หลักการและแนวทางของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาดำเนินธุรกิจ และในการจัดนำเที่ยวเดินป่าและท่องเที่ยวของแม่สอดการท่องเที่ยวได้จ่ายชดเชยให้กับท้องถิ่นในอัตรา 5 % ของรายได้

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายแปรผันต่อคนต่อวันระหว่างโปรแกรมแบบ 1 วัน และแบบ 2 วัน 1 คืน ของแม่สอดการท่องเที่ยว พบว่าจุดที่มีค่าแตกต่างค่าใช้จ่ายแปรผันต่อคนต่อวันต่ำสุดอยู่ที่กลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 8 คน คือ 21.25 บาท รองลงมาเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 10 คน คือ 25 บาท และสูงสุดอยู่ที่กลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 4 คน คือ 77.50 บาท จากค่าความแตกต่างของต้นทุนแปรผันต่อคนต่อวัน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่ดีที่สุด คือ มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่อกลุ่ม 8 คน เพราะไม่ว่าจะเลือกใช้โปรแกรมนำเที่ยวแบบ 1 วัน หรือแบบ 2 วัน 1 คืน มีค่าใช้จ่ายแปรผันต่อคนต่อวันแตกต่างกันไม่มากนัก และให้ผลกำไรทางธุรกิจใกล้เคียงกันทั้ง 2 โปรแกรม ส่วนกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 4 คน ที่เป็นกลุ่มมีค่าความแตกต่างของต้นทุนแปรผันต่อคนต่อวันมากที่สุดนั้น หากเลือกใช้บริการโปรแกรมนำเที่ยวแบบ 1 วัน จะมีค่าใช้จ่ายแปรผันต่อคนสูงกว่าค่าใช้จ่ายแปรผันต่อคนต่อวันของโปรแกรมแบบ 2 วัน 1 คืน เป็นจำนวนค่อนข้างมาก ดังนั้น กลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 4 คน ควรเลือกใช้บริการ โปรแกรมแบบ 2 วัน 1 คืน ด้านผู้ประกอบการเองก็น่าจะพึงพอใจ เพราะมีค่าใช้จ่ายแปรผันเกิดขึ้น ในจำนวนที่น้อยกว่า

ในการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนโคยวีธีกราฟ จากข้อมูลในการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพของแม่สลดการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2541 – 2542 มีจุดคุ้มทุนในการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพ ณ จุดที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมาใช้บริการ 400 คน (รวมทั้ง 2 โปรแกรม) จากค่าเฉลี่ยของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการของแม่สลดการท่องเที่ยวต่อเดือนเป็นจำนวน 36.46 คน มาคำนวณหาระยะเวลาที่คุ้มทุน ได้เท่ากับ 10.97 เดือน แสดงให้เห็นว่าการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพเป็นธุรกิจที่มีจุดคุ้มทุนในระยะเวลาไม่นานนัก นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการมีจำนวนต่อกลุ่มน้อยหรือเป็นกลุ่มเล็กๆ สามารถให้ผลกำไรในอัตราที่สูงกว่ากลุ่มใหญ่ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากกว่า

6.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนของธุรกิจท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพในเส้นทางลำน้ำแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษาแม่สลดการท่องเที่ยว มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.2.1 การเก็บข้อมูลของการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเดินป่าและล่องแพ จะต้องบันทึกรายละเอียดในขณะที่ยังออกสำรวจเส้นทางให้มากที่สุด ได้แก่ ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางทางช่วงของเส้นทาง สภาพของเส้นทาง ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว อาทิ การเดินเท้า การขี่ช้าง การล่องแพ ฯลฯ และควรศึกษาชุมชนในเส้นทางนั้นโดยละเอียด เกี่ยวกับ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ศาสนาและความเชื่อ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการจัดทำโปรแกรมนำเที่ยว และการกำหนดในแผนปฏิบัติการของกิจการ

6.2.2 ถ้าการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพ มีระยะเวลาคุ้มทุนยาวนานกว่ามากกว่า 5 ปี กล่าวคือ มีนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการในแต่ละเดือนจำนวนน้อยราย ในกรณีนี้จะมีผลกระทบต่อต้นทุนคงที่ในส่วนที่เป็นค่าเรือยางและอุปกรณ์ช่วยความปลอดภัยเพิ่มสูงมากขึ้น (ต้องจัดซื้อเข้ามาใหม่) โดยทั่วไปเรือยางและอุปกรณ์ มีอายุการใช้งาน 5 ปี ดังนั้น ผู้ประกอบการควรพยายามทำตลาดให้มากที่สุดในระยะแรกที่เริ่มดำเนินกิจการ เพื่อให้สามารถคุ้มทุนภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี โดยการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่ทั้ง 4 ประการ มากำหนดแผนปฏิบัติการ ได้แก่ กลยุทธ์ด้านราคา สถานที่ ผลิตภัณฑ์(โปรแกรมนำเที่ยว) และการส่งเสริมการขาย

6.2.3 การประกอบธุรกิจนำเที่ยวเดินป่าจะต้องพยายามจัดหาผลิตภัณฑ์หรือกิจกรรมใหม่ๆ มาเสริมในโปรแกรมนำเที่ยว เพื่อให้ตลาดการท่องเที่ยวเดินป่าขยายตัวมากขึ้น เช่น การขี่จักรยานเสือภูเขา การปีนเขา การศึกษาชนิดหรือประเภทพืชพรรณต่างๆ ของป่าแต่ละพื้นที่ และระบบนิเวศของป่า การศึกษาด้านทรัพยากรธรรมชาติ การบันทึกภาพทางธรรมชาติในแง่มุมต่างๆ เป็นต้น

6.2.4 ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่สำคัญมากในธุรกิจนำเที่ยวเดินป่า และล่องแพ ที่จะสร้างความสนใจและช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวให้มาเลือกใช้บริการนำเที่ยวเดินป่ามากขึ้น ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องในการควบคุมกำกับดูแลควรได้เอาใจใส่ควบคุมดูแลอย่างจริงจัง ให้เกิดการปฏิบัติตามข้อกำหนดต่างๆ อย่างเคร่งครัดด้วย

6.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.3.1 ควร ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับต้นทุนของธุรกิจนำเที่ยวเดินป่าในเส้นทางอื่นๆ เช่น เส้นทางปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีดำเนินธุรกิจโดยการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ

6.3.2 ควรศึกษามูลค่าของต้นทุนภายนอก (External Costs) ที่เกิดจากการท่องเที่ยวเดินป่าที่แท้จริงของแต่ละพื้นที่ที่ถูกใช้เพื่อการท่องเที่ยวเดินป่าและล่องแพ เพื่อใช้คำนวณหาต้นทุนที่แท้จริง (ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์) คือ

$$\text{ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์} = \text{ต้นทุนเอกชน} + \text{ต้นทุนภายนอกทางลบ} - \text{ผลได้ที่เกิดขึ้นในทางบวก}$$

$$\text{หรือ Economic Costs} = \text{Private Costs} + \text{External Costs} - \text{External Benefit}$$

ผลกระทบที่เกิดจากธุรกิจนำเที่ยวเดินป่าจะมีทั้งทางบวกที่เป็นผลได้ (External Benefit) และทางลบที่เป็นผลเสีย (External Costs) ในหลายด้านด้วยกันและเกิดขึ้นค่อนข้างมากอีกด้วย กล่าวคือเป็นต้นทุนที่มีความสำคัญที่ควรคำนึงถึงทั้งทางบวกและทางลบ ที่จะสะท้อนให้เห็นต้นทุนที่แท้จริงของการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเดินป่า และถ้าได้รวมเอาต้นทุนส่วนนี้เข้าไปแล้วจะคุ้มทุนหรือไม่ เมื่อไร และอย่างไร มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดหรือไม่ และเพื่อจะนำมาใช้คำนวณหาอัตราค่าตอบแทนที่ธุรกิจนำเที่ยวเดินป่าต้องจ่ายคืนแก่สังคมหรือท้องถิ่นนั้นๆ อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งปัจจุบันยังไม่ผู้ใดทำการศึกษาวิจัยหามูลค่าของต้นทุนภายนอกของการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเดินป่าเฉพาะแต่ละพื้นที่ที่มีการจัดการท่องเที่ยวเดินป่า